

MARTIN HEIDEGGER

Joan Pagès

Martin Heidegger va néixer fa cent anys, el 26 de setembre de 1889, a Messkirch, al nord del llac Constança, en el si d'una família humil on el pare alternava tasques de reboster i de sagristà. Va estudiar a l'Institut de Constança i al de Friburg, on es graduà el 1913. Al 1916 és declarat apte per a l'ensenyament de la filosofia i entra en contacte amb Husserl, l'anomenat «pare» de la fenomenologia —un dels corrents més importants de la filosofia contemporània—. El 1922 és nomenat professor extraordinari a Marburg, on romandrà sis anys. Ja casat i amb dos fills, publica *Ser i Temps* (només la primera part de les tres que foren projectades) al 1927. Un any després és nomenat professor extraordinari a Friburg. Un any després apareix *Kant i el problema de la metafísica*. A l'abril del 1933 accepta el rectorat de la Universitat de Friburg, quan el país estava sota el règim nacionalsocialista. Deu mesos més tard renuncia al càrrec, fet que provocà les primeres malfiances del règim vers el filòsof. Tampoc tingué sort amb els guanyadors de la guerra, els quals, considerant la seva tendència filonazi, de la qual no se n'amagà pas, el van separar de la Universitat fins el 1951, any en què hi tornà. A partir de 1944, amb la publicació dels *Esclariments a la poesia de Hölderlin*, l'expressió de Heidegger esdevé més poètica, cada cop més. En aquesta línia hi destaquen obres com: *Introducció a la metafísica* (1953), *Per la qüestió del ser* (1956) i *Identitat i diferència* (1957), entre d'altres. A partir del 1961, la seva obra va dedicada a

explorar el pensament d'altres filòsofs, especialment grecs i moderns, acompanyant aquesta tasca amb algunes monografies sobre temes d'art. Poc abans de la seva mort, el 26 de maig de 1976, es reeditaren alguns dels seus primers escrits.

La primera gran obra de Heidegger —*Ser i temps* (1927)— ja venia marcada pel centre del pensament heideggerià: la qüestió del ser. Els intents d'explicació aniran variant amb els anys, però la seva centralitat romandrà inalterable. El propi Heidegger ha esmentat que aquesta qüestió li fou suggerida per la lectura de la dissertació sobre les *Múltiples significacions de l'ens a Aristòtil* de Brentano, que fou mestre de Husserl. Els primers intents de resposta a la interrogació «en què consisteix ser?» partiren de la influència de la fenomenologia del seu mestre Husserl. No casualment, *Ser i temps* fou publicada dins del si del «Jahrbuch» de Husserl, al qual, a més, fou dedicada l'obra. De tota manera, la fenomenologia, tal i com Husserl l'entenia, no va ser per a Heidegger més que un mètode que li permeté arribar al veritable objecte del pensament: l'ésser. Per dir-ho d'una altra manera: la fenomenologia, apartada de visions psicologistes i historicistes, obre la possibilitat de plantejar la qüestió del ser, en tant que elimina els elements externs que envolten, segons Heidegger, a tot pensament, deixant-ne el nucli essencial: l'ésser. En certa forma, es podria dir que el que Heidegger fa és «fenomenologia» en un sentit més radical que el propi Husserl i els seus deixebles més ortodoxos.

Ser i temps havia de tenir tres parts, de les quals només n'aparegué una. La qüestió de l'ésser quedava molt lluny de ser esclarida i tancada. A més, l'obra fou malentesa a l'època i vinculada al corrent existencialista. Al 1947, Heidegger publicà la *Carta sobre l'humanisme*, expressament dirigida a excloure's d'aquella línia de pensament. Des del punt de vista intern del seu projecte, aquesta confusió li mostrà a Heidegger la necessitat de deixar de banda la via presa a la primera obra, considerant que el llenguatge emprat era encara massa proper a l'antropologia i el desviava del seu veritable objectiu. La resta de la seva obra és un intent de completar la seva primera obra inacabada, tot replantejant la qüestió del ser amb uns altres mitjans. La investigació passarà a partir d'aquí per una revisió de la tradició filosòfica on, per a Heidegger, la qüestió del ser (ontològica) ha estat fortament travada i confosa amb la qüestió de l'existència (òntica), com es mostra en l'ús del terme grec corresponent «*ōn*». La filosofia de Heidegger ha estat força discutida i el valor de la seva aportació al pensament occidental posat en dubte sovint, però, en canvi, cal fer esment de l'aprovació general que han rebut els seus estudis d'altres filòsofs, producte de la seva pròpia investigació ontològica (Heràclit, Parmènides, Plató, Leibniz, Kant, entre d'altres).